نازه‌های نشر

«همسران زمینی و سرداران آسمانی» اثر رضا آبیار از سوی معاونت فرهنگی و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی تهیه و به همت مؤسسه بوستان کتاب منتشر شد.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری کتاب ایران(ایبنا)، این اثر که به رفتارشناسی فرماندهان شهید دفاع مقدس در خانواده می‌پردازد به همت مؤسسه بوستان کتاب در ۱۰۸ صفحه منتشر شد.

«همسران زمینی و سرداران آسمانی» اثر رضا آبیار از سوی معاونت فرهنگی و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی تهیه و به همت مؤسسه بوستان کتاب منتشر شد.

ستاره سبک زندگی شهدا همچنان در آسمان زندگی خیلی‌ها روشن است و با همین ستاره‌ها راه رسیدن به آرامش را پیدا می‌کنند. لحظات کوتاه اما با کیفیت حضور شهدا در خانواده، بهترین مدل‌های رفتاری را به جامعه امروز معرفی می‌کند. کتاب حاضر مشتمل بر شیوه‌های همسرداری فرماندهان شهید هشت سال دفاع مقدس است که در حریم خانواده در گفتار و کردار آنان بروز کرده است.

این مجموعه با اشاره به توحید محوری، ولایتمداری، معاد باوری، پرهیز از گناه و رعایت تقوا، سازگاری و مدارا با همسر، گذشت و چشم‌پوشی از خطاهای همسر، ابراز محبت به همسر، هدیه دادن به همسر، کمک به همسر در انجام امور منزل، تشکر و قدردانی از همسر، تکریم همسر، بهانه‌گیری نکردن از زندگی و نیز شکرگزاری به خاطر همسر شایسته که در سخنان و سیره خانوادگی فرماندهان شهید جلوه‌گر شده برای داشتن یک زندگی شایسته، آموزنده خواهد بود.

مؤلف در مقدمه این اثر آورده است: «نوشتار حاضر با هدف تبیین و ترویج سیره عملی شهدا به عنوان الگوهای تأثیرگذار برای خانواده معاصر سامان یافته است و می‌تواند آگاهی‌بخش زوج‌های جوان در زمینه مهارت‌های موفق همسرداری باشد». در برخی از این کتاب می‌خوانیم: همسر شهید محمدابراهیم همت از کمک و همکاری شهید در امور منزل، به عنوان اخلاق نیکوی همیشگی او یاد می‌کند و می‌گوید: «نزدیک عملیات خیبر بود، وقتی به در و ما در اسلام‌آباد غرب بودیم، وقتی به خانه آمد چشم‌های سرخ و خسته‌اش گویای این بود که چند شب است نخوابیده است. می‌خواستم مقدمات غذا آماده کنم، اما اجازه نداد. دستم را گرفت و مرا روی زمین نشاند و گفت: «امشب نوبت من است از خجالت تو بیرون بیایم». گفتم: «ولی تو بعد از این همه وقت، خسته و کوفته آمده‌ای...». نگذاشت حرفم تمام شود. خودش سفره را انداخت. غذا را کشید و آورد. غذای مهدی را با حوصله داد و سفره را جمع کرد. چای آورد و گفت: «بفرما، بخور».

شهید منوچهر مدق «مسئول پشتیبانی لشکر ۲۷ محمد رسول الله (ص)» در قالب بیان و گفتار، عقاله‌اش را به همسرش ابراز می‌کرد. همسرش می‌گوید: «منوچهر خیلی به من و زندگیمان ابراز علاقه می‌کرد، با رفتارها و کلماتش به من می‌گفت: «فرشته! هیچ کس برای من بهتر از تو در این دنیا نیست. می‌خواهم این عشق را به عشق خدا برسانم». کنار قلب منوچهر چند تا ترکش بود که نتوانستند آن‌ها را بیرون بیاورند. وقتی به ترکش‌هایی که نزدیک قلبش بود غبطه می‌خوردم و می‌گفتم: «این‌ها کنار قلب من هستند؛ تو که توی قلب من هستی».

موعظه

آیت‌الله جاودان

رمضان، عید اولیای خدا

ماه رمضان ماه ضیافت الله است. ما حرف می‌زنیم. خب حرفمان فقط حرف است. یعنی گاهی ممکن است در پس آن هیچ حقیقتی نباشد. اصلا در ساختمان این جهان بسیاری از بخش‌های بزرگ آن حرف است، یعنی از اعتبارات است.

اعتبارات یک قرارداد است. فردا که قرارداد به‌هم بخورد همه چیز به‌هم می‌خورد. اما آن طرف اگر حرفی می‌زند، حقیقت محض است. اگر گفتند ماه ضیافت، واقعا ضیافت است. در ضیافت، اهل ضیافت را می‌پذیرند. یک چیزی در پایان ماه می‌گویند که فرمایش حضرت زین‌العابدین(ع) در دعای وداع ماه رمضان است. یک مجموعه است. یک مقدار دعاست و بعد پایان می‌یابد که حضرت سلام داده‌اند. السلام علی عید اولیا، اللّه. این ماه چه ماه ضیافتی است. اگر یک روز واقعی عید باشد، روز شادمانی است. حالا بیشتر از این را عرض نمی‌کنم، اگر روزی عید است، یک روز شادمانی است، اینجا می‌گویند یک ماه عید بوده. برای یک کسانی یک ماه عید بوده، خب برای ما نبوده. البته قید آن را هم گفته‌اند. عید برای اولیای خداست. این‌ها در این یک ماه چه شادمانی‌ای می‌کنند؟ به نظرم خدمتتان عرض کرده بودم اگر یک ذره از شادمانی او را ببینید و نفر تقسیم کنند، هیچ کدام زنده نمی‌مانند. از بس که این شادمانی عمیق است. یک ذره‌اش ها!! از بس که عمیق است. آقا رسیدن به این عید هیچ مایه‌ای ندارد جز پاکی. اگر پاک باشد به مقداری که انسان پاک باشد از این شادمانی و از این عرض کردم که مکرر بودم اگر یک ذره از شادمانی او را ببینید و هرچه زمان می‌گذرد می‌بینید نه، دیگر از آن‌ها خبری نیست. یا پاکی‌های اولیه‌مان را بسیار ارزان و بلکه مجانی از دست می‌دهیم. اگر حفظش می‌کردیم و تقویت می‌شد آن وقت می‌دیدیم چگونه است. اصلا مقایسه ندارد. مثل مقایسه بین عدد بی‌نهایت. اصلا مقایسه معنا ندارد. اصلا مقایسه وجود ندارد. نمی‌شود مقایسه کرد. این‌گونه است. مثلاً شادمانی‌ها و لذائذ این عالم چقدر است؟ هرچقدر است به اندازه یک بر مقابل بی‌نهایت است. لذائذ آن عالم و آنچه ممکن است در این عید برای کسی اتفاق بیفتد و در این ضیافت رخ دهد اصلا قابل مقایسه نیست.

کتابخانه

در ماه ضیافت خدا چه کتاب‌هایی بخوانیم؟

۵ کتاب برای خلوت رمضانی با خدا

ماه مبارک رمضان فرصت خوبی برای خودسازی است. انسان برای خودسازی می‌تواند به منابع مختلفی رجوع کند. یکی از این منابع در کنار سایر منابع، کتاب‌هایی است که درباره خودسازی و لوازم آن نوشته شده است. آنچه می‌خوانید پیشنهاد مجمع ناشران انقلاب اسلامی به عنوان یک بسته مطالعاتی برای ماه مبارک رمضان است.

■ **«آداب خلوت با خدا: مناجات» آیت‌الله مجتبی تهرانی(ره)؛ انتشارات مصابیح الهدی**

در ماه مبارک رمضان که ماه مناجات و خلوت با خداوند متعال است آشنایی با آداب مناجات یکی از نیازهایی است که هر انسان موحدبه آن احتیاج پیدا می‌کند. آیت‌الله مجتبی تهرانی(ره) با توجه به این نیاز و ضرورت آشنایی با آداب مناجات در ماه مبارک رمضان مباحثی را طرح کرده‌اند. ایشان در سال ۱۳۸۴ طی جلساتی به ارزیابی این کمبوده انسان معاصر پرداخته و زوایای مختلف ارتباط انسان با خداوند را بر اساس آموزه‌های دین اسلام بیان کرده‌اند.

«آداب خلوت با خدا: مناجات» عنوان کتابی ۳۳۶ صفحه‌ای حاصل ۳۰ سخنرانی آیت‌الله مجتبی تهرانی در ماه مبارک رمضان است. مخاطبان در این کتاب با اصلی‌ترین مفاهیم در حوزه مناجات مانند «قلب»، «کمال»، «تنانه»، «اخلاص»، «خوف»، «عبادت»، «دنیا»، «ذکر» و... از زوایای گوناگون آشنا می‌شوند. این اثر که به همت مؤسسه فرهنگی مصابیح‌الهدی به چاپ رسیده علاوه بر این آشنایی، به مخاطبان کمک می‌کند پاسخ پرسش‌هایی از جمله «حضور قلب چیست؟»، «اولیای الهی با خداوند متعال چه نحوی ارتباط برقرار می‌کنند؟»، «توفیر میان مناجات و دعا با لذت بردن از مناجات کدام است؟»، «خداوند چگونه به مناجات پاسخ می‌دهد؟»، «تأثیر دعا و مناجات بر انسان چگونه باید باشد؟» را بیابند.

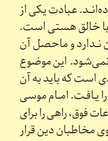

■ **«عبادت یا عبودیت» امام موسی صدر(ره)؛ مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر(ره)**

حیات انسان وابسته به ارتباط با جهان اطراف خود است. گفت‌وگو یکی از شیوه‌هایی است که انسان از طریق آن با جهان اطراف ارتباط برقرار می‌کند. ادیان مختلف برای برقراری ارتباط با خالق هستی راه‌های مختلفی مانند عبادت و مناجات را پیش روی انسان قرار داده‌اند. عبادت یکی از رکن‌های دین برای ارتباط با خالق هستی است. گاهی حاصلی برای انسان ندارد و ماحصل آن در ظاهر بر مخلوق پدیدار نمی‌شود. این موضوع بیانگر وجود نقص و ایرادی است که باید به آن توجه کرد و راه درمان آن را یافت. امام موسی صدر(ره) با توجه به موضوعات فوق، راهی را برای گذر از این مشکل پیش روی مخاطبان دین قرار می‌دهد. کتاب «عبادت و عبودیت» از مجموعه «در قلمرو اندیشه» امام موسی صدر، در ۲۴۵ صفحه به چاپ رسیده و رسالت ارائه گفتارها و نوشتارهایی درباره عبادت و دعا در راستای رفع بی‌حاصلی عبادی را بر عهده دارد.

■ **«شهر خدا: رمضان و رازهای روزه‌داری» حجت‌الاسلام علیرضا پناهیان؛ انتشارات بیان معنوی**

تمامی انسان‌ها، در طول زندگی خود برای دست یافتن به زندگی بهتر همواره در حال تلاش و تکاپو هستند و مسیرهای مختلفی را انتخاب می‌کنند. تفاوت مسیرهای پیش روی انسان وابسته به پاسخ به دو پرسش اساسی است؛ اینکه من چه می‌خواهم و چگونه می‌توانم به خواسته‌های خود دست پیدا کنم؟ پاسخ پرسش اول ناظر به مباحث انسان‌شناسی و پاسخ پرسش دوم ناظر بر مباحث معارف دینی است. حجت‌الاسلام پناهیان در کتاب «شهر خدا: رمضان و رازهای روزه‌داری» تلاش کرده به موضوعات مهم مرتبط با این دو پرسش اساسی بپردازد و مخاطبان را به تأمل در مسیر الهی و انتخاب آن کمک کند. این تلاش در کتابی ۲۷۵ صفحه‌ای و با موضوعاتی مانند «آشنایی با شهر»، «ادب ورود»، «زکات روح»، «گوهر اخلاص» و... صورت گرفته است.

■ **«خودشناسی برای خودسازی» آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی(ره)؛ انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)**

■ **«آداب روزه‌داری؛ احوال روزه‌داران» حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای؛ انتشارات انقلاب اسلامی**

حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای در بیانات خود ماه رمضان را ماه مغفرت الهی، ضیافت الهی، ماه خودسازی و تقوا، ماه استغفار و توبه و بازگشت، ماه ذخیره‌سازی تقوا، ماه عبادت و دعا و مناجات و... نامیده‌اند. این عنوان‌ها بیانگر ارزش و اهمیت این ماه مبارک برای مسلمانان است که باید با آگاهی به آن قدم بگذارند. مجموعه انتشارات انقلاب اسلامی به کوشش علی‌رضا مختارپور با رجوع به بیانات رهبر انقلاب در سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۰ تلاش کرده مباحثی برای این ماه مبارک آماده کند. ایشان در جمع‌آوری مطالب به دو ویژگی توجه داشته‌اند. نخستین ویژگی این است موضوع بیانات ماه مبارک رمضان، معارف دینی مربوط به روزه‌داری، آداب دعا، تکالیف مؤمنان در این ماه از نظر فردی، اجتماعی و سیاسی و مانند آن است و دیگر آنکه این بیانات در محدوده زمانی حلول ماه مبارک رمضان تا پایان روز عید سعید فطر هر سال ارائه شده است.

کتاب «آداب روزه‌داری و احوال روزه‌داران» با ترجیع‌بند تقوا و استغفار در ۴۲۲ صفحه چاپ و در دسترس مخاطبان قرار گرفته است.

■ **«خودشناسی برای خودسازی» آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی(ره)؛ انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)**

حوانشی

۳ نشانه تنبل

لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم، هر چیز نشانه‌ای دارد که بدان شناخته شده و بر اساس آن، گواهی می‌شود... کاهل (تنبل) نیز سه نشانه دارد: به‌قدری سستی می‌کند که کوتاهی می‌نماید و چنان کوتاهی می‌کند تا ضایع می‌سازد و آنچنان ضایع می‌سازد که مرتکب گناه می‌شود».

رمضان ماهی است که ابتدایش رحمت است و میانه‌اش مغفرت و پایانش آزادی از آتش جهنم.

راهبردهای عملی برای بهره‌گیری بهتر از ماه مبارک رمضان

گر تو را در خانه جانانه مهمانت کنند...

رواق| اگر در ماه رجب با همه عظمتی که دارد منادی الهی در شب‌ها به شب زنده‌داران بشارت انس با پروردگار را می‌دهد، در ماه مبارک رمضان در همه لحظه‌های شبانه‌روز منادی الهی ندا در می‌دهد که ای خوشه‌چینان خیرات! بشتابید که همه امکانات برای سیر الی‌الله فراهم است؛ ای حریصان بر زشتی‌ها! حریم این ماه را حفظ و گناهان را کم کنید. در چنین فرصتی و برای ورود به ماه مبارک رمضان لازم است از ماه‌های قبل موادری را تدارک ببینیم. حال اولیای الهی در این اوقات مانند کسی است که می‌خواهد به محضر بزرگی مشرف شود و از قبل نگران است چگونه بر محضر او وارد شود تا مورد قبول او واقع شود. طبیعی است با چنین توصیفاتی، برای ورود به چنین ماه عظیم و پربرکتی و برای بهره‌گیری بهتر از آن باید دست به دامن راهبردهای عملی شد. محمدتقی فیاض بخش در دفتر سوم «ادب حضور» با عنوان «اسرار ماه رمضان» به سراغ همین موضوع رفته و در قالب ۱۱ توصیه سلوکی سعی کرده با بیانی ساده، دستورالعملی قابل اجرا در اختیار مشتاقان ضیافت خدا در این ماه قرار دهد. در ادامه به اختصار این توصیه‌ها را می‌خوانیم.

■ **محاسبه گذشته، پیش از ورود به ماه مبارک رمضان**

مرحوم سید بن‌طاووس در کتاب اقبال الاعمال با ادله نقلی و عقلی ثابت می‌کند گرچه ماه محرم اول سال قمری به لحاظ تقویمی است، ولی این برای عموم مردم و امور جاری زندگی است و برای اولیای الهی، اولین ماه سال، رمضان است؛ زیرا علاوه بر روایات مربوط به حرمت دارد ماه رمضان اول سال است، شب قدر نیز که شب تعیین سرنوشت انسان است دراین ماه واقع شده، بنابراین با حلول ماه مبارک، سال اولیای الهی نو می‌شود و با محاسبه و مراقبه و عبادت و تهجد و دعا، هدیه‌ای برای صاحب خانه ببرد. این هدیه می‌تواند تعهدی عملی برای سال پیش رو در حد بضاعت خود برای مولی باشد و به درگاه ایشان تقدیم شود.

■ **کم کردن اشتغالات دنیوی**

به طور کلی، پرداختن به اشتغالات دنیوی در ماه رمضان مطلوب نیست. در این ماه بهتر است مقداری از اشتغالات کاهش یابد و در ماه میهمانی خدا، همه فکر و ذکر به صاحب خانه باشد. معامله سالکان در این ماه مستقیماً با محبوب کل است؛ چنان‌که رسول اکرم(ص) در حدیثی قدسی فرمودند: «الصوم لی و انا اجزی به» بهترین وقت مکالمه و مناجات با محبوب، نیمه‌های شب‌های این ماه عزیز است. برای استفاده هدیه‌ای برای صاحب خانه ببرد. این هدیه می‌تواند آمادگی‌ای تنها در ماه رمضان تحصیل می‌شود.

بنابراین همان طور که ما در ابتدای ورود به سال جدید، در کسب‌وکار و امور مالی خود محاسبه دقیقی می‌کنیم، پیش از ماه رمضان نیز که آغاز سال جدید سلوکی است، لازم است محاسبه دقیقی در امور خود داشته باشیم و نقاط قوت و ترابیک زندگی خود را پیش از آنکه به ما ارائه دهند و راهی برای جبران نداشته باشیم و تنها حسرت بر فرصت‌های از دست رفته بخوریم پیدا کنیم و در ماه مبارک رمضان جبران مافات نماییم.

■ **قرار دادن خود در حمایت یکی از اولیای الهی(ع)**

مرحوم سید در اقبال نکته‌ای را در آغاز ماه مبارک رمضان بیان می‌کند که مورد توجه علمای پس از ایشان، از جمله السالکین در «المراقبات» قرار گرفته که خلاصه آن چنین است: از آنجا که ماه مبارک رمضان برای اولیا، اول سال سلوکی محسوب می‌شود و چون هر روز از عمر آدمی بخشی از سفر او به سوی آخرت است، بنابراین سالک باید در ابتدای اولین ماه سال، خود را برای سفر ۱۲ ماهه پیش رو آماده کند. حال از یک سو هر مسافری نیازمند رفیق راه و نیز راهنما و حامی و محافظی امین و قوی است و از سوی دیگر، سنت بزرگان این بود که هر گاه میهمانی را در کنف حمایت خود می‌پذیرفتند تا زمانی که او در حریم ایشان قرار داشت، به عنوان عضوی از افراد خانواده خود محسوبش می‌کردند و تا پای جان در حمایت کردن ارتباط با اهل دنیاست؛ زیرا هم هم و غم آنان حرص بیشتر برای دنیا و تفاخر و تکاثر است و کمتر به حلال و حرام می‌اندیشند؛ در نتیجه مصاحبت با آن‌ها انسان را به فضایی آکنده از دنیا و دنیاپرستی فرو می‌برد و از یاد خدا و آخرت دور می‌کند. روح لطیف، با نفس مسموم زود آلوده می‌شود؛ بنابراین حتی یک گفت‌وگوی کوتاه با اهل گناه برای انسان کدورت می‌آورد، شب نشینی‌ها و میهمانی‌های افطاری گاهی زمینه‌ساز بسیاری از کدورت‌ها و معصیت‌هاست؛ پس مراقب باشیم در این جمع‌ها و خود را در معرض غیبت و تهمت و یا حرف‌های لغو قلب قرار ندهیم. در ارتباط با دیگران، حریم الهی را نگه داریم و حرمت این ماه را با شکستن حریم الهی نشکنیم تا روزهای ما آثار قربی خود را داشته باشد.

■ **اهتمام بیش از پیش به نمازهای یومیه**

در میان دستورات سلوکی، هیچ عملی برای سالک مقرب‌تر از نماز نیست. به همین دلیل است که در بیانات اولیای الهی(ع)، نماز هم میزان است و هم معراج مؤمن؛ یعنی از یک سو ملاک سنجش مقام و مرتبه سالک در سرعت سیر و مرتبه سلوک الی‌الله و از سوی دیگر، مقرب عبد در درگاه الهی است و سالک را تا عالی‌ترین مراتب کمال سیر می‌دهد. در ماه مبارک، همه شرایط برای انجام این بهترین عبادت فراهم است و بنابراین بیش از هر عمل مستحبی، بیشترین توصیه به اصلاح اعمّ نماز شده‌اید؛ تا آنجا که وقتی از مرحوم شیخ حسنعلی نخودکی درباره اساس مطالب سلوکی وروش تربیتی ایشان سؤال شد، فرموده بودند: ماچیزی جز اهتمام به نماز نداریم. مراد از این سخن نه آن است که سالک نباید عمل دیگری انجام دهد، بلکه جلوه همه اعمال قربی باید در خضوع و خشوع نماز ظاهر شود.

در مورد اهتمام به نماز، در این ماه مبارک باید در درجه اول حضور قلب را به بیشترین حد خود رساند و پیش از زیاد کردن مستحبات نماز، به کیفیت آن پرداخت. برای انجام این مهم، فراهم کردن شرایط مناسب و این همه توفیقات در ماه رمضان چندبرابر می‌شود. خلاصه اینکه اگر در سایر اوقات، توصیه به هفته‌ای یک‌بار زیارت اهل قبور شده‌ایم، در این ماه باید بیشتر باشد.

■ **انس منظم با قرآن**

انس با قرآن، نگین زندگی هر مؤمن است و بهترین عبادت، تلاوت آیات الهی است. ماه مبارک رمضان، بهار انس با قرآن است و اگر اشرف اوقات سال، ماه رمضان است و اگر نگین ماه رمضان، شب قدر آن است، حقیقت شب قدر با نزول قرآن بر ولی دوران معنا پیدا می‌کند. باتوجه به مجموعه شرایط جسمی و روحی و زمانی که در ماه رمضان حاصل می‌شود، لحظه‌های این ماه، بهترین فرصت برای انس با قرآن و مکالمه با پروردگار است.

■ **شب زنده‌داری و دعا و مناجات**

همان طور که ماه مبارک رمضان بهار قرآن است، بهار دعا و مناجات با خداوند نیز هست. در این زمینه نیز به چند مطلب اشاره می‌شود.

اولاً زبان دعا برای مؤمن تا آنجاست که خداوند ارزش افراد را به دعای آن‌ها می‌داند و می‌فرماید: «بگو اگر عبادتتان نباشد پروردگار من اعتنایی به شما ندارد». از سوی دیگر، رسول خدا(ص) و حضرات ائمه هدی(ع) در مکالماتشان با مردم عادی، به اندازه فکر مخاطبان سخن می‌گفتند؛ ولی در ادعیه ماثوره چون مخاطب خداوند است، حق مطلب را در بیان معارف ذکر می‌کردند. از آنجا که مقام ولایت عدل قرآن است، در اهل بیت(ع) زیارت رفتگان از صلحای مؤمنین، نازل منزله زیارت قبور اولیای الهی شمرده می‌شود و آثار معنوی زیارت آن راه همراه دارد؛ سوم، از جمله موارد استجابت دعا، هنگام زیارت قبور والدین و مؤمنین بیان از زیاد کردن مستحبات نماز، به کیفیت آن پرداخت. برای انجام این مهم، فراهم کردن شرایط مناسب شرایط زمانی و مکانی را برای دعا ذکر فرموده‌اند که بر سرعت استجابت دعا مؤثر است و ماه مبارک رمضان از بهترین اوقات است؛ زیرا اگر خداوند در سایر ماه‌ها در ثلث پایانی شب خطاب می‌نماید «هل من داع فاجیبه؟ ام هل من مستغفر فاغفر له؟...» در ماه رجب، این خطاب در سراسر شب‌های آن از ملکوت عالم به انسان‌ها خطاب می‌شود و در ماه مبارک رمضان، این فراخوان الهی در همه اوقات شبانه‌روز است و درهای رحمت الهی برای اجابت دعا همواره باز است؛ چنان‌که از خطبه رسول خدا(ص) در آغاز ماه مبارک رمضان این مطلب روشن است.

ثالثاً، دعاهای ماه رمضان به حدی گسترده است که قابل قیاس با دعاهای سایر ایام سال نیست و در موسوعه‌های دعایی مانند مفاتیح‌الجنان و اقبال‌الاعمال و مصباح‌المتهجد ذکر شده است.

■ **کنترل جوارح ظاهر و باطن**

همان‌طور که ماه شعبان، ماه حضور در محضر رسول خدا(ص) است، ماه مبارک رمضان، ماه حضور در محضر حق بوده و اصلی‌ترین مراقبه در این ماه حفظ «ادب حضور» است. از روایات فراوان برمی‌آید شرط اصلی ادب حضور در این ماه، کنترل همه جوارح از گناه است که روزه شکم ابتدایی‌ترین جزء از این ادب محسوب می‌شود، چنان‌که امام صادق(ع) می‌فرمایند: هر گاه روزه می‌گیری، باید گوش و چشم و مو و پوست تنت روزه باشند و حضرت چیزهای دیگری نیز برشمرده و دریک قالب کلی فرمود: مبادا روزی که در آن روزه هستی مانند روزهای دیگرت باشد.

شاهد بر این مطلب در قرآن، روزه زبان حضرت مریم(س) است که خداوند درباره آن تعبیر «صوم» را به کار می‌برد و می‌فرماید: «پس (از آن غذا) بخور و (از آب گوارا) بنوش و چشمت را (به فرزندت) روشن دار و هر گاه کسی از انسان‌ها را دیدی با اشاره بگو: من برای خدای رحمان روزه گرفته‌ام و امروز با هیچ کس سخن نمی‌گویم». بنابراین، اصل در ماه مبارک، حفظ ادب روزه است نه صرف پرهیز از اکل و شرب.

امام سجاد در دعای ۴۴ صحیفه خود به گوشه‌هایی از این ادب اشاره می‌نمایند و می‌فرمایند: «ما را در روزه به کار می‌برد و به خودداری جوارح از معصیت تو و به کار گرفتن آن‌ها در آنچه مورد رضای تو است تا با گوشمان به سخنان لغو گوش فرا ندهیم و چشمانمان به بیهودگی ننگریم و دستانمان را به حرام دراز نکنیم و نیز پا به حریم محرمات نگذاریم تا به آنجا که شکم ما فقط بر حلالت تغذیه کند و زبانمان بر رضای تو باشد و خود را در زندگی برای کسب ثواب به حرکت و زحمت بیندازیم و تنها به اموری وارد شویم که ما را از عقابت دور می‌کند».

■ **توسل به وجود مبارک حضرت زهرا(س) و امام زمان(عج)**

خداوند در سوره قدر درزمینه ظرف نزول قرآن می‌فرماید: «انا انزلناه فی لیله القدر». در روایت داریم مراد از «لیله» در این آیه، وجود مبارک صدیقه طاهره(س) است. از این رو استاد توصیه می‌فرمود در شب‌های قدر و حتی از شب نوزدهم تا بیست و چهارم، به مقام نوری حضرتش و نیز به وجود مبارک امام عصر(عج) توسل پیدا کنیم. به هر وسیله که می‌توانیم در این ایام غرض ارادت و توسلی به آنها داشته باشیم؛ مثلاً هدیه کردن ثواب عبادت‌ها یا خواندن زیارات ایشان، به خصوص زیارت آل یاسین نوعی توسل به این بزرگواران محسوب می‌شود.

پاسیاد

روایت مجاهدت آیت‌الله ری‌شهری که برای تولیدات حدیثی به کار تشکیلاتی روی آورد

خادم الحدیث

نیکوکار| درگذشت آیت‌الله محمد محمدی ری‌شهری را شاید بتوان تلخ‌ترین خبر در آغاز قرن جدید برای علاقه‌مندان میراث اسلامی به‌خصوص پژوهشگران علوم قرآن و حدیث دانست؛ مسئله‌ای که در کنار قدردانی از خدمات سیاسی و اجتماعی، به صورت برجسته‌تری در پیام‌های تسلیت مراجع و علما، خود را نشان داد. «خادم الحدیث» عنوانی بود که آیت‌الله ری‌شهری در جشنواره حدیثی «ثقه‌الاسلام کلینی» که سال ۹۵ برگزار شد، مفتخر به دریافت آن شد. مرحوم آیت‌الله ری‌شهری در مصاحبه‌ای که خبرگزاری حوزه در حاشیه این جشنواره با او انجام داد، با روایت ماجرای آغاز حدیث پژوهی‌اش، از آن به بسیری تعبیر می‌کند که خودش نیز نمی‌دانست به کجا منتهی خواهد شد.

متولد ری، پس از انتخاب مسیر علمی حوزه علمیه راهی قم می‌شود ولی به‌واسطه مشکلاتی که سراغ برایش ایجاد می‌کند، پا به حوزه نجف اشرف می‌گذارد؛ جایی که به گفته مرحوم ری‌شهری نخستین جرقه کار عظیم پژوهش‌های حدیثی او در این شهر زده می‌شود. آنچه می‌خوانید روایت ادامه این مسیر از زبان مرحوم ری‌شهری است.

«تقریباً می‌توانم بگویم نقطه آغازین حرکت من در این راه، سالی بود که به نجف مشرف شدم و جرقه اولیه کار (بدون آنکه بدانم به کجا منتهی می‌شود) در کنار باب علم پیامبر (علیهما الصلوه والسلام) زده شد. ایامی بود که بعضی از کتب حدیثی به دستم می‌رسید، از آنجا که جاذبه‌ای خاص برایم داشت، پادداشت‌برداری می‌کردم و باز هم نمی‌دانستم به کجا منتهی می‌شود.

بعد که به ایران برگشتم، انگیزه من برای کارهای حدیثی، مقداری تقویت شد. زمانی که در زندان ساواک در مشهد بودم (و آیت‌الله مشکینی هم آنجا تبعید بود) چند جلد کتاب بحارالانوار در اختیارم بود که احادیثی را که برایم جاذبه بیشتری داشت، پادداشت می‌کردم.

بعد که به قم آمدیم از سال ۱۳۴۷ تنظیم کردن پادداشت‌ها را به صورت الفبایی شروع کردم؛ باز هم نمی‌دانستم این کار به کجا منتهی می‌شود تا جایی که پادداشت‌ها زیاد شد و به جایی رسید که لازم بود به صورت یک مجموعه درآید. بدون اینکه اسم میزان الحکمه به ذهنم بیاید آن‌ها را جمع‌بندی می‌کردم و برای هر موضوع از احادیث اهل بیت(ع) پرونده‌ای درست کرده، به صورت خانواده حدیثی در کنار هم قرار می‌دادم. دیدم کاری خوب از آب درآمد و به‌تدریج به فکر اقدام که می‌تواند به صورت یک کتاب درآید.

■ **شهید مطهری گفت «همین الان کتابت را چاپ کن»**

نقطه عطف کار حدیثی من سال ۱۳۵۷ بود؛ این مجموعه تقریباً آماده شد. نزدیک پیروزی انقلاب اسلامی روزی شهید مطهری در منزل ما میهمان بود. آن زمان ایشان برای برخی طلاب «شناخت در قرآن» را تدریس می‌کرد.

کلاسوری داشتم که احادیثی با موضوع معرفت در آن بود. به ایشان گفتم شما درباره شناخت در قرآن صحبت می‌کنید من هم کاری انجام داده‌ام؛ ببینید و نظرتان را بگویید که آیا قابل استفاده است یا نه؟

شاید نتوانستم منظورم را خوب برسانم از این رو ایشان گفت خب این کار را که مجمع‌های الفبایی هم انجام داده‌اند. من گفتم «لفظی» کار نکرده‌ام، بلکه محتوایی کار کرده‌ام، ایشان تورقی کوتاه کردند (شاید در حدود پنج تا ۱۰ دقیقه) بعد گفتند: «این خوب است. همین الان بیا کتاب را چاپ کن (نه فقط بعث معرفت، بلکه کل کتاب را)».

گفتم: «نه آقا! این هنوز کار دارد و ناقص است». ایشان فرمودند: «می‌میری و کتاب تو همین طور می‌ماند. روش بعضی از دانشمندان غربی این است که وقتی کتابشان آماده و قابل استفاده شد، چاپ می‌کنند. حالا اگر زنده ماندند نقص آن را بر طرف می‌کنند و اگر هم زنده نماندند کتاب در دست دیگران است و استفاده می‌کنند».

من باز هم قبول نکردم. این ملاقات دو سه ماه پیش از پیروزی انقلاب بود. تا اینکه ایشان شهید شد و بعد از ایشان هم چند نفر دیگر ترور شدند. از آنجا که من هم در دادگاه انقلاب کار می‌کردم در مظان ترور شدن بودم و دیدم بوی شهادت می‌آید (یا لبخند). یاد حرف ایشان افتادم. سال ۶۰ بود که گفتم حالا دیگر وقت آن است کاری که ۱۰ سال روی آن زحمت کشیده‌ام، منتشر کنم. سال ۶۰ تا ۶۳ چون روزها در دادگاه انقلاب ارتش مشغول بودم، شب‌ها مشغول تکمیل کار می‌شدم و حتی گاهی اوقات تا نزدیک اذان صبح مشغول این کار بودم تا اینکه در سال ۶۳ آماده شد. از سال ۶۶ به فکر تکمیل کتاب افتادم. دو سه نفر از دوستان فاضل را به عنوان همکار دعوت کردم و پنجشنبه و جمعه‌ها که به قم می‌آمدم، در زیرزمین خانه‌ام این کار را با دوستان تکمیل کردیم. تکمیل این کار به تأسیس مرکز تحقیقات دارالحدیث و بعد دارالحدیث و سپس دانشگاه و پژوهشگاه حدیث رسید.

■ **سازمان یافتگی، شرط تداوم و جامعیت کار**

در طول هزار و چند صد سال پس از غیبت امام زمان(عج) علما زحمات زیادی کشیدند ولی کارها فردی بود، از این رو کارها جامعیت لازم را نداشته است. طبیعی است اگر کار سازمانی و تشکیلاتی نباشد اولاً جامعیت لازم را نخواهد داشت، ثانیاً ادامه‌دار نخواهد بود.

بنابراین به فکر رسید برای حدیث باید سازمانی ایجاد کرد که افراد حدیث‌شناس «هم‌افزایی» داشته و جامعیت لازم را هم برای تولیدات حدیثی داشته باشد. به همین سبب تولیدات ما در دارالحدیث جامع است و سعی می‌کنیم تا حد ممکن هم برای خواص و هم برای عوام قابل استفاده باشد».

مثلاً علامه مجلسی خیلی تلاش کردند و ما در گرو منت ایشان هستیم که خدماتی بسیار بزرگ به احادیث اهل بیت(ع) کرده‌اند، ولی ایشان کار فردی انجام داده‌اند. اگر چه برخی گزارش‌ها نشان می‌دهد خود بحارالانوار را هم با چند نفر دیگر گردآوری کرده‌اند، ولی سازمان نبوده است؛ شبیه آنچه اوایل کار به اتفاق دوستانم در زیرزمین خانه‌مان انجام می‌دادیم.

حوانشی

حقا که محققی!

عالم بزرگوار شیعه مرحوم محقق در خواب دید کسی به او می‌گوید: فردا صبح به اولین کسی که وارد مسجد می‌شود احترام کن. از خواب برخاستند هنگام صبح به مسجد رفت، دید سگی وارد شد. آقا، سگ را از مسجد بیرون راند. شب بعد دوباره در خواب به او گفتند: مگر به تو نگفتیم اولین موجودی که وارد مسجد می‌شود احترام کن؟ روز دوم که وارد مسجد شد باز سگی آمد او هم سگ را از مسجد راند. تا چند روز این واقعه تکرار شد و محقق به وظیفه‌اش عمل می‌کرد و می‌فرمود: من بیداری را فدای خواب نمی‌کنم، از نظر فقهی سگ نجس است و نباید گذاشت وارد مسجد شود. پس از آن به او خطاب شد: حقا که تو محققی.

عکس نوشت

روز امضای حکومت اسلامی

صفحه «حوزه تهران» با انتشار تصویری از علامه طهرانی در کنار شیخ محمدتقی فلسفی و آیت الله مجتهدی، ماجرای همه‌پرسی ۱۲ فروردین را به روایت علامه سیدمحمدحسین طهرانی این‌گونه روایت می‌کند: «[علامه طهرانی در آن تاریخ در مسجد قائ